

Generation Z – den næste generation

Af Thomas Willer, præst i re:gen

Kristent Institut

Artiklen er udgivet i regi af Kristent Institut
og må frit videreformidles, blot det sker uforandret

I 1989 var jeg 12 år, og måske var jeg en lidt mærkelig 12-årig. I hvert fald var jeg altid meget interesseret i at se TV-Avisen (måske var det fordi, der ikke var andet at lave om aftenen), men jeg husker tydeligt, da Berlinmuren faldt. Jeg husker billederne af unge østtyskere, som kravlede op på muren og begyndte at banke løs på muren for at få den til at falde sammen. Men jeg anede ikke, at netop de begivenheder ville blive symbolet for, hvordan min egen generation kom til at opleve og opfatte verden. Berlinmurens fald blev på mange måder et profetisk tegn for Generation X.

Spol så tiden 12 år frem. Jeg står som ungdomsmedarbejder i en kirke og er i gang med at gøre klar til eftermiddagens rykind af socialt udsatte og alt for kække teenagere fra Københavns vestegn. Jeg får en opringning fra en af de frivillige, som siger, jeg skal tænde for fjernsynet. Jjeg tænder og når lige at se røgen fra de bombede tårne i New York, og jeg aner ikke, at 9/11 bliver tegnet og symbolet, man skal forstå den næste generation igennem.

I denne artikel vil jeg gerne gøre rede for, hvorfor det er vigtigt, at vi forstår de generationer, som er ved at vokse frem.

Jeg vil kort beskrive Generation X, som er en generation, som er vigtig at have kendskab til for at forstå Generation Z, som jeg vil give en længere beskrivelse af, og hvordan deres opfattelse af verden giver nogle forskellige udfordringer for, hvordan de forstår og oplever troen, verden og dem selv, så vi kan være kirke for den næste Generation.

Hvorfor så optaget af den næste generation

Når vi taler om den næste generation, så henviser vi som oftest til "den unge generation". Generelt i vores kultur kan man spore en enorm interesse omkring ungdomskultur. Alle ønsker at være unge, og vi søger efter måder, hvorpå vi kan udtrykke vores ungdommelighed. Vi taler om 40'erne som de nye 20'ere. Forældre bytter tøj med deres teenagebørn. Medier og virksomheder investerer enorme summer af penge for at nå det unge segment.

Men hvordan skal man forstå det at være ung. Traditionelt set har man forstået ungdom på to

forskellige måder: livsunge og aldersunge.¹ Aldersunge henviser til en særlig aldersgruppe, og det afhænger meget af konteksten, hvordan man ligger snittet for, hvornår man forstår nogen som ung. Nogle taler om 18-30 år, andre taler om 13-25 år. Det er meget vanskeligt at definere, hvornår man er ung. Derfor er man begyndt at tale om livsunge. Altså mennesker i forskellige aldre, som udlever de idealer, som vi forstår som ungdommelige. Når vi i denne artikel taler om generationer af unge, så beskriver vi særlige karakteristika ved en gruppe af aldersunge, som er vokset op på et særligt tidspunkt.

I den kristne tradition har der altid været fokus på oplæringen af "vores børn". Vi kan se det i visdomslitteraturen i Gamle Testamente. Vi kan spore det i discipelkulturen omkring Jesus. Flere NT forskere mener, at disciplene var teenagere altså ca 15-18 år med undtagelse af Peter.²

Men første gang vi hører om vigtigheden af den næste generation, er i forbindelse med jødernes vigtigste bøn shema, som vi finder i 5. Mos.6,4-7. Her står der:

"Hør, Israel! Herren vor Gud, Herren er én. Derfor skal du elske Herren din Gud af hele dit hjerte og af hele din sjæl og af hele din styrke. Disse ord, som jeg i dag befaler dig, skal ligge dig på sinde, og du skal gentage dem for dine sønner; du skal fremsige dem, både når du er hjemme, og når du er ude, når du går i seng, og når du står op."

Som man kan se, så er der allerede fra tidlig tid i jødernes historie en forståelse af at oplære den næste generation, at give det videre, som man selv har fået, og den tone finder vi igennem hele Bibelen, og det er måske derfor, at der altid i Kirken har været fokus på oplæring og uddannelse af den næste Generation.

George Carey, tidligere ærkebiskop udtrykker det samme fokus på den næste generation på følgende måde: Kirken er kun en generation fra at uddø. Hvis vi ikke formår at give de gode nyheder videre til den næste generation, så får Kirken et problem.

¹ Generation Search, Østergaard og Willer, Youth Resources, 2001

² Meet the Rabbis: Rabbinic Thought and the Teachings of Jesus, Peabody, Young Ma : Hendrickson, 2007

Hvis Careys udsagn er sandt, så er det bydende nødvendigt, at vi som kirke forstår den verden, som de unge vokser op i, så evangeliet kan inkarneres ind i den næste generation. Hvis vi ikke forstår deres verden, bliver det vanskeligt at kontekstualisere de gode nyheder, og så får vi en kæmpe udfordring i kirken, for hvordan skal budskabet om Gud så give mening for dem.

Før vi kigger på den generation, som er ved at vokse frem, så vil jeg kort give en beskrivelse af Generation X. Dette er vigtigt, fordi Generation Z, som vi kalder dem i denne artikel på mange reagerer imod Generation X.

Generation X

Der er sagt meget om den tid, vi befinder os i. For 10 år siden talte man meget om det postindustrielle, postmoderne, senmoderne samfund. Man forsøgte at beskrive de forandringer, man så i kulturen. Zygmunt Baumann, en af vor tids mest citerede sociologer, skrev i 2000 bogen *Liquid Modernity*, som beskriver et samfund, hvor alt er til forhandling, hvor alt bliver flydende.³ At de systemer og store historier, man tidligere havde navigeret efter, begyndte at blive dekonstrueret. Douglas Coupland skrev sin klassiske bog, *Generation X*, om en generation som var på jagt efter mening, men som samtidig var kyniske og skeptiske. Der er lidt forskellige meninger om alderen på Generation X. Men generelt siger man, at personer, som er født mellem 1968 og 1980 er en del af Generation X.

Mark Sayers, austalsk præst og kulturanalytiker, beskriver i sin bog *The Road Trip that Changed the World*,⁴ hvordan Jack Keuracs episke bog *On the Road* nærmest blev et profetisk billede og et pejlemærke for hele Generation X. Bogen handler om to unges roadtrip tværs igennem USA, og dybest set handler det om, hvordan de besøger by efter by, og de finder ikke den mening, som de længes efter, men de håber, at den næste by bliver bedre. Så det ender med en endeløs søgen efter mening og formål.

Sayers mener, at dette præcis er, hvad der kendetegner Generation X. En rastløshed efter mening,

en mening man aldrig finder, fordi man er opdraget med at stille spørgsmål og dekonstruere systemer. Med Zygmunt Baumanns ord, så er det flydende blevet et livsvilkår for Generation X.

Zygmunt Baumann taler om, hvordan fællesskaber er blevet til garderobe-fællesskaber, hvor man kun er fællesskab, når man deltager i samme event. Når eventet er overstået, er man ikke længe en del af fællesskabet, så fællesskab er blevet en meget flydende størrelse.⁵ Tid og rum er blevet flydende. Med internettets fremkomst kan vi sidde i Danmark og tale med folk i Japan, Nigeria og Brasilien på én gang; man kan være i de samme rum men befinde sig fysisk på forskellige kontinenter. Det giver en fornemmelse af tid og rum, der flyder.

På den måde mener Baumann, at alt er til forhandling og er flydende. Den usikkerhed, som det flydende giver, er ikke et problem for Generation X, for det er en usikkerhed, som de selv har skabt ved at stille kritiske spørgsmål. Det giver selvfølgelig en kæmpe udfordring for Generation X, når det handler om tro. For ligesom i andre aspekter af livet, så har Generation X også en flydende og roadtripagtig tilgang til tro. Det betyder, at det godt kan være, at en oplevelse af det åndelige i en kirkelig sammenhæng kan give mening her og nu, men det betyder ikke, at det nødvendigvis giver mening i morgen. Kirken som institution får også en udfordring i mødet med Generation X, fordi Generation X er opdraget til at være kritiske og stille dekonstruerende spørgsmål. Derfor oplevede man også for 10-15 år siden en hel generation, der stillede spørgsmålstegn ved den etablerede kirke, og mange forlod Kirken, fordi man ikke oplevede, at der var plads til spørgsmål og kritiske spørgsmål.⁶

Generation X var altså en generation, som dekonstruerede alt det etablerede og befandt sig godt i sammenhænge, der var flydende, og hvor alt var til forhandling. Der er selvfølgelig meget mere at sige om Generation X, men pladsen tillader det ikke. Men jeg vil i det følgende vise, hvordan Generation Z reagerer imod Generation X og give et

³ *Liquid Modernity*. Bauman Cambridge, Polity, 2000

⁴ *The Road Trip that Changed the World*, Sayers, Chicago, Moody 2012

⁵ *Community. Seeking Safety in an Insecure World*, Bauman, Cambridge, polity, 2001

⁶ Jeg tror på det hele, Østergaard og Willer, København, Unitas, 2004

billede af den generation, vi som kirke er kaldet til nu.

Generation Z

Udfordringen ved at beskrive Generation Z er, at det er en generation, som stadig er ved at blive formet og dannet, så der er ikke lavet mange undersøgelser af dem. Derfor vil jeg i det følgende også bero mig på mine egne sociologiske og kulturelle observationer.

Generelt siger man, at Generation Y er født fra 1980-1990, og Generation Z er født fra 1990-2000. Det hersker der dog en del debat omkring. Min observation er, at de unge som jeg her betegner som Generation Y er en mellem-generation, som både kan genkende træk fra Generation X og Generation Z. Derfor vil jeg udelukkende koncentrere mig om Generation Z i denne artikel.

Generation Z søger svar

Hvor Berlinmurens fald blev et symbol for Generation X og deres trang til at dekonstruere, så blev 9/11 symbol for den næste Generation Z. Hvor Generation X selv skabte usikkerheden og det flydende ved at stille spørgsmål til det etablerede, så har Generation Z oplevet, hvordan det er noget udefra kommende, der har skabt det flydende. Både 9/11 og den senere finanskrisen, som har været en del af Generation Z's opvækst har skabt ustabilitet og har dekonstrueret en virkelighedsforståelse af, hvad der var sikkert. Så for Generation Z er dekonstruktion og det flydende ikke noget positivt. Man oplever nemlig masser af ustabilitet, som man ikke selv har skabt, og derfor er Generation Z også en generation som i langt højere grad end Generation X søger svar og modeller for, hvordan man kan leve.

Generation Z søger at forandre verden

Når sociologer skal beskrive identitetsdannelsen hos mennesker, så siger de, at vi alle tager udgangspunkt i tre spørgsmål⁷

Hvem er jeg?

Hvor hører jeg til?

Hvordan kan jeg bidrage med noget unikt, som kan forandre verden?

I enhver generation vil der dog altid være et af spørgsmålene, som er vigtigere end de to andre. De fleste sociologer vil være enige om, at for Generation Z, så er det spørgsmålet om at bidrage med noget unikt til denne verden, som er det vigtigste spørgsmål. Man tror på, at man kan forandre verden, og de er vokset op med budskabet om, at de er noget særligt. De er vokset op med reality programmer som X-faktor, Idol osv. Programmer der fortæller historien om, at en helt almindelig pige kan blive hele verdens popstjerne. Så Generation Z vil altid spørge, inden de engagerer sig i et fællesskab eller et projekt, om det kan være med til at forandre verden, ellers er de ikke med.

Generation Z søger at bygge og skabe

Ifølge flere "spil-hjemmesider", så er Minecraft det mest populære computerspil blandt Generation Z. Minecraft er et spil, som handler om at bygge og skabe byer, veje, huse mm. Med ankomsten af Generation Z lavede Lego et kæmpe turnaround og begyndte at give overskud, efter man igen begyndte at fokusere på legoklodsen. Generation Z er vokset op med tablets, smartphones og apps, og enhver, der har adgang til disse ting, kan lave sin egen musikvideo, udgive sin egen bog eller skabe sin egen film. Generation Z er skabere og nybyggere. De er kommet ud til en verden, hvor Generation X har dekonstrueret alt, og derfor er der nu tid til at bygge og skabe. De har oplevet, at ting er faldet sammen, men som sagt har det altid været noget udefra, som har fået det til at falde sammen, derfor ønsker de at skabe og bygge noget nyt. De har en tro på, at det kan lade sig gøre.

Generation Z søger familie

Generation X formåede at dekonstruere familien. For Generation X blev venskabsgruppen det vigtigste henvisning. Sådant forholdet det sig ikke med Z'erne. For ti år siden lavede jeg en række undersøgelser for Børnerådet af den gruppe af børn/-teenagere, som vi i dag beskriver som Generation Z. Hvor undersøgelser ikke tidligere havde vist, at teenagerne efterlyste, at forældrene kom mere på banen, så var det meget tydeligt, at i de undersøgelser jeg var med til at lave, så ønskede børnene, at forældrene spillede en endnu større rolle i forhold til at sætte grænser, valg af fremtid, regler osv. Familien er vigtig, og måske hænger det

⁷ Youth Ministry 3.0, Oestereicher, Grand Rapids, Zondervan, 2008

også sammen med, at Generation X fik dekonstrueret familiebegrebet, så det, som i tidligere generation syntes sikkert, er nu også blevet flydende. Generation Z søger væk fra det flydende, og her bliver det at være en del af en familie en modvægt til usikre og overfladiske relationer.

Generation Z og Kirken

I 2010 udkom et meget interessant studie af amerikanske teenagers tro.⁸ Vi lever i en global kultur, der selvfølgelig har nogle lokale særlige nuancer, men på mange måder oplever teenagere de samme globale fænomener, de lytter til de samme sange, ser de samme film, er på de samme sociale medier, så på mange måder bliver de formet af de samme ting. Derfor er det ret interessant at se på, hvad de fandt frem til. Man interviewede teenagere, som var vokset op i kirkelige miljøer, og det interessante var, at lige meget om det var konservative, karismatiske, evangelikale hjem eller mere liberale kristne hjem, så var den måde, man udtrykte troen på den samme, og den tro, som kom til udtryk, kan bedst beskrives som en moralistisk terapeutisk deisme.

I praksis betyder det, at man tror:

- At Gud eksisterer og holder øje med jorden
- at Gud ønsker at mennesker skal være gode mod hinanden, hvilket bibelen og alle andre verdensreligioner også tror på.
- at det centrale i et godt liv er, at man skal være lykkelig og have det godt med sig selv.
- at Gud ikke er involveret i mit liv, medmindre han skal løse et problem for mig.
- at gode mennesker kommer i himmelen, når de dør.

Nogle vil måske argumentere for, at sådan forholder det sig ikke for danske kristne teenagere. Men har vi undersøgt det? Men hvis vi ser på den kontekst og den verden, som de befinder sig, så er det jo lige præcis det, som vores kultur forkynder. Det er jo en superindividualiseret tro. I Danmark ligger vi gang på gang højt i de internationale lykestudier. Vi bliver betegnet som verdens lykkeligste folk, så selvfølgelig vil Generation Z i Danmark også tænke, at det vigtigste i dette liv er at være lykkelig. Hvis de unge i vores kirker har samme

tilgang til troen, så står vi overfor en stor disciplinskabsudfordring. For den tro, som Dean beskriver, er ikke et klassisk evangelium, men mere et moderne selvhjælps-lykke-evangelium.

Opsummering

Vi har altså at gøre med to meget forskellige generationer. Vi oplevede som kirke generelt, at Generation X forlod kirken og stillede sig meget kritisk overfor kirken som institution. De stillede nogle meget relevante spørgsmål i forhold til, hvordan kirken forholder sig til, at kulturen forandrer sig. Ligesom missionærer ved, hvor vigtigt det er at forstå den kultur, som de skal leve i, så mente Generation X, at det var vigtigt for kirken at forholde sig til, at man var kirke i en ny tid. For at bruge Baumanns billede gik man fra et konsolideret samfund til et flydende samfund, og det fik betydning for Generation X's måde at tale tro og Gud på.

Generation Z derimod er vokset op med, at usikkerhed og det flydende er noget, som kommer udefra. Derfor har de mere behov for at bygge og skabe noget, som holder. Der er masser af perspektiver for os som kirke i forhold til at hjælpe Generation Z med at bygge og invitere dem ind i vores familier, så de oplever at kunne stå på sikker grund i en verden som flyder; men ikke bare blive lukket inde i kirken, for det er en generation, som ønsker at forandre verden, og hvis de ikke her fornemmelser af at være med til at forandre verden, så forsvinder de også ud af kirken.

Så spørgsmålene til os som kirke, hvis vi gerne vil være kirke for Generation Z er:

Giver vi dem plads til at bygge?

Inviterer vi dem ind i vores familier?

Er kirken et sted, som er ved at forandre verden, eller forsøger vi at beskytte vores medlemmer mod verden?

⁸ Almost Christian, Dean, Oxford, Oxford University 2010

Bauman, Zygmunt Liquid Modernity. Cambridge, Polity, 2000

Bauman, Zygmunt, Community, Cambridge, Polity, 2001

Dean, Kenda, Almost Christian, Oxford, Oxford University 2010

Oestreicher, Mark youth ministry 3.0, Grand Rapids, Zondervan, 2008

Sayers, Mark The Road Trip that Changed the World, Chicago, Moody 2012

Willer Thomas, Østergaard, Søren Generation Search, youthresources, 2001

Willer, Thomas, Østergaard, Søren Jeg tror på det hele..., København, Unitas, 2004

Young, Bradley Meet the Rabbis: Rabbinic Thought and the Teachings of Jesus, Peabody, Ma : Hendrickson, 2007